

Bomlasztó gondolatok

Spanyolország nagyszabású feladata lenne összhangba hozni a civilizáció eszméit népünk karakterével és létének sajátosságaival, s összeegyeztethetetlen pontokra lelve, megkeresni azok okát.

Az anyagi világ fejlődésének oka az eszmék megtermékenyítése kell, hogy legyen. Az, amit most teszünk, hogy követjük és magunkévá tesszük a tudomány eredményeit, önmagában semmit sem ér.

Sohasem volt Spanyolországban forradalmi filozófia, mert sohasem volt tudományos életünk. A forradalom olyannyira együtt jár az összes tudományág fejlődésével, hogy csak azokban az országokban születhetnek újító gondolatok, ahol filozófiai és tudományos művek íródnak.

A legforradalmibb, gondolkodásunk nagykorúsításának legfontosabb lépése a kritikai munka lenne.

Minden spanyolban ki kellene alakítani egyfajta nyugtalanságot, vizsgálódási ösztönt, a vágyat valami jobbra, ha pontosan nem is tudja, mire.

Ketté kellene választani a gondolatokat; az újak a régiek maradványaiból táplálkoznak.

Vannak, akik félnek az általuk bomlasztónak nevezett gondolatoktól. Miért? A bomlasztó gondolatoknak köszönhetően az Emberiség halad. A bomlasztó gondolatoknak köszönhetően az ember ma jobban él, mint tegnap.

Mindannyiunknak van egy kincsünk, mit senki sem rabolhat el tőlünk; ez a kincs a tudomány, általa lesz életünk egyre jobb; miatta nem lesznek gyermekeink himlősek, s ő kúrálja ki őket a diftériából.

Nincs anarchia, mi szétbomlaszthatná a tudományt, nincs anarchia, mi tételeket dönthetne meg.

A bomlasztó gondolatok megmutatják, hogy a király egyenlő a rakodómunkással, hogy templomaink és remetelakjaink koronás-drágaköves fétise semmit sem tehet a villámcsapás vagy a pestis ellen.

Letörölnek a föld színéről egy hazugságot.

Nem kell attól tartani, hogy a bomlasztó gondolatok elveszejtessenek minket.

Bomlasszatok, barátaim! Bomlasszatok!

Madrid

Pío Baroja
Fordította: Kertész Lóránt